

Vanda Markovska

Graikų mitai

ALKESTIDĖ

Tesalijoje gyveno narsus karalius Admetas. Jis buvo dievų ir žmonių bičiulis. Visokių menų dievas Apolonas, kitados už slibino Pitono užmušimą metams išstremtas iš Olimpo į žemę, Admetui ganė gyvulių bandas. Karalius nežinojo, kad tasai jaunas, dailus piemuo, kur miškuose ir lankose su arfa groja nuostabias melodijas, yra dievas, tačiau labai jį mėgo ir dažnai kviesdavo prie savo stalo puotauti. Apolonas, po bausmės sugrįžęs į Olimpą, šito nepamiršo.

O karalius Admetas turėjo jauną ir gražią žmoną, vardu Alkestidė. Švelni ir grakšti, ji buvo karaliaus draugė ir patikėtinė.

Kartą karalius, grįžęs iš pergalingo karo žygio, staiga susmuko prie puotos stalo ir griuvo ant žemės be amo.

Tai juodasparnis Tanatas atskrido į karaliaus kambarį aukso peiliu nukirsti drąsiajam kariui kuokšto plaukų ir paaukoti juos Požemio dievui. Jau tamsus mirties šešėlis krito Admetui ant veido, bet apie tai sužinojo Apolonas, dangiškasis jo globėjas. Jis kuo greičiausiai leidosi į Hado karalystę (netgi dievams tai nebuvo maloni kelionė) ir tokius žodžius tare Požemio valdovui:

– Ak, teisingasis Hadai ir jūs, baisūs teisėjai Radamantai, Minai ir Ajaksai, sulaikykite Atropo peilį, kad jis be laiko nenutrauktų Tesalijos karaliaus Admeto gyvybės siūlo. Jisai narsus, garbingas vyras ir daug gera Žemėj gali nuveikti. Tai jis vaišindavo mane savo namuose, kai, išvartytas iš Olimpo, klaidžiojau po kalnus ir miškus. Amžiną draugystę jam esu prisiekęs.

Apolonas vos vos palietė auksines dieviškos arfos stygas, ir niūriajame Požemy, kur viešpatavo tamsa ir nuo amžių tebuvo girdėti Stikso šniokštimas, suskambo saulėta daina. Sušvelnėjo rūstus valdovo Hado veidas, netgi Radamantas, Minas ir Ajaksas nusišypsojo visa burna ir pakeitė savo tvirtą sprendimą.

– Tegul Klotė ir Lachesė toliau verpia Admeto gyvybės siūlą. Tačiau Žemėje turi rasti mirtingasis, kuris pats, savo noru, eis į pražūtį už Tesalijos karalių.

Apolonas skubiai grįžo iš Požemio. Bet nei mirštančio karaliaus bičiuliai, nei tarnai, nei karo žygių ar medžioklės bendrai, nei karališkų puotų dalyviai nenorėjo savo gyvybės aukoti už Admetą. Net senukams, karaliaus tėvams, kurie jau viena koja karste buvo, mieliau tiko matyti sūnų nebegyvą, o ne patiems palikti šitą pasaulį.

Prie mirštančio vyro lovos budėjo nuliūdusi jaunoji Alkestidė. Pro ašaras, kurios temdė akis, jina matė pageltusius Admeto skruostus, skausmo surakintas lūpas ir užgesusias akis. Ji buvo praradusi nuovoką, negirdėjo, kas aplinkui dedasi, nematė, kaip tuštėja karaliaus dvaras, kaip iš jo bėga ir po kampus slapstosi seni bičiuliai, net nepastebėjo, kaip į savo kambarius nulindo uošviai.

Paskutinę akimirką nuo skausmo nebylios Alkestidės lūpos virptelėjo, ir ji sušnabždėjo:

– Ak, didysis Požemių valdove, imk mano gyvybę už Admetą. Be savo vyro aš nevaikščiosiu po žemę, nutviekstą ryškių Helijo spindulių.

Sulig tais žodžiais tamsa uždengė jai akis, ir Alkestidė pajuto švelniai prisiliečiant šaltus Nakties sūnaus sparnus.

Vis labiau seko jėgos, bet gėstančiu žvilgsniu ji dar pamatė, kad mylimas vyras Admetas atsisėdo lovoje ir pasitrynė akis. Jau ir skruostai išblyškę paraudo, akys sužvilgo, ir šypsena pasirodė veide.

Bet koks siaubingas buvo jo prabudimas! Prie galvūgalio ant žemės negyva gulėjo mylima jo žmona Alkestidė.

– Ak, rūstusis Hadai! Už ką man tokį žiaurų skyrei likimą! Geriau jau būčiau žuvęs mūšyje, negu išvydęs savo mylimos Alkestidės mirtį! Ką tu man padarei!

Ir iš sielvarto krito ant mirusios kūno.

Kaip tik tuomet pro karaliaus Admeto rūmus Heraklis ėjo ieškoti Diomedo žirgų. Ilgai keliavęs, jis dabar dairėsi nakvynės. Jau iš tolo nuo rūmų vartų Heraklis išgirdo raudant ir vaitojant miestiečius. Dvariškių minios su gedulo drabužiais lakstė po kiemą, kažką baimingai šnabždėdamosi.

Heraklis greitai žengė į karaliaus kambarius ir ten pamatė liūdną vaizdą. Ant neštuvų gulėjo gražuolė Tesalijos karalienė Alkestidė, o dėl jos pasiaukojimo į neviltį puolęs Admetas bejėgiškai žvelgė, kaip Tanatas neša į Požemius mirusios vėlę.

Karaliaus skausmo sujaudintas, Heraklis galingom rankom čiupo mirties dievą ir tol su juo grūmėsi, kol Tanatas karalienei grąžino gyvybę.

Tuomet Admeto sielvartas ir gedinčiųjų raudos virto laime ir džiaugsmu. Šermenys dabar paliko linksma puota, ir visiems virš galvų auksinė Apolono arfa skleidė nežemiškos muzikos garsus. O nenugalimas didvyris džiaugėsi čia susirinkusiųjų laime.

Po to atsitikimo Nakties sūnus ilgai lenkėsi karaliaus pilies, nes negalėjo užmiršti, kaip stipriai jį už sprando buvo nučiupęs didvyris. O visi tesaliečiai po to ilgus metus gyveno ramūs ir sveiki.